

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 4314/2023
26.06.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић, Надежде Видић, Гордане Комненић и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Радомир Којић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Високог савета судства, Привредног суда у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде имовинске штете због повреде правана суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 211/22 од 22.09.2022. године, у седници одржаној 26.06.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 211/22 од 22.09.2022. године, као о изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гжрр 211/22 од 22.09.2022. године и пресуда Првог основног суда у Београду Прр1 144/21 од 11.04.2022. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду Прр1 144/21 од 11.04.2022. године, ставом првим изреке, усовјен је тужбени захтев тужиле и обавезана тужена да тужилци на име накнаде материјалне штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 1.145.728,84 динара са законском затезном каматом од 19.07.2021. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужилци на име трошкова поступка исплати износ од 55.125,00 динара са законском затезном каматом од дана када се стекну услови за извршење до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гжрр 211/22 од 22.09.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП.

Тужила је поднела одговор на ревизију.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11 ... 10/23), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе. Наиме, наводи ревизије којима се оспорава висина штете из разлога што се не може утврдити да ли је камата обрачуната конформном или простом методом, по оцени Врховног суда оправдава одлучивање о изјављеној ревизији ради уједначавања судске праксе, у вези правног схватања о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, усвојеног на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.04.2013. године.

С обзиром на наведено, на основу члана 404. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била запослена у Друштвеном предузећу Прва српска фабрика шећера „Димитрије Туцовић – 1898“ Београд, над којим предузећем је решењем Привредног суда у Београду од 26.09.2007. године отворен стечајни поступак. Тужила је, као поверилац, своје потраживање по основу неисплаћених зарада пријавила у стечају који је отворен наведеним предузећем. Према Закључку Трговинског суда у Београду Ст 75/07 од 19.02.2008. године, тужили је утврђено потраживање по пријави број 125 у укупном износу од 1.145.728,84 динара и исто је сврстано у IV исплатни ред. Решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 159/21 од 09.03.2021. године усвојен је приговор тужиле и утврђено да је тужили повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда Ст 112/10 и дат налог стечајном судији да у року од четири месеца од дана пријема овог решења предузме све неопходне мере и радње ради окончања стечајног поступка. Према изводу са интернет странице Агенције за привредне регистре од 05.07.2021. године Друштвено предузеће Прва српска фабрика шећера „Димитрије Туцовић – 1898“ Београд, у стечају је правно лице са 100% друштвеним капиталом.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су о праву тужиле на накнаду имовинске штете проузроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за тако насталу штету одлучили применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

По оцени Врховног суда, правилно су нижестепени судови закључили да тужена одговара за штету када тужила, бивши запослени код стечајног дужника – привредног друштва са већинским друштвеним или државним капиталом, без своје кривице није наплатила своје новчано потраживање из радног односа, а правноснажним решењем је утврђено да јој је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року, тужила је стекла право да захтева од тужене накнаду имовинске штете у висини ненаплаћеног потраживања

признатог у стечајном поступку у висини главног дуга, као и право на камату до момента покретања стечајног поступка. Међутим, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права при одређивању висине штете у делу одлуке о камати која је обрачуната конформном методом у капитализираном износу која чини део главног захтева.

Према утврђеном чињеничном стању, закључком Трговинског суда у Београду Ст 75/07 од 19.02.2008. године тужилји је признато потраживање у укупном износу од 1.145.728,84 динара, док из извештаја стечајног управника од 23.12.2021. године следи да ће се утврђено потраживање кориговати сходно одлуци Уставног суда Србије Уз 82/2009 од 27.07.2012. године, у који су урачунати и приписани главници законска затезна камата, обрачуната до дана отварања стечајног поступка. Обрачун законске затезне камате извршен је применом одредбе члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“, бр. 9/01), важећег у време доношења наведеног закључка, а којом је било прописано да се обрачун дуга увећаног за затезну камату врши тако да се фиксна стопа од 0,5% множи износом главног дуга увећаног за камату по стопи из члана 2. тачка 1. тог закона, применом конформне методе.

Одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године (објављене у „Службеном гласнику РС“ бр. 73 од 27.07.2012. године), утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“, бр. 9/01) у делу који гласи: „применом конформне методе“, није у сагласности са Уставом. Након објављивања ове одлуке законска затезна камата на износ главног дуга повериоца, овде тужилје у стечајном поступку није обрачуната применом пропорционалне методе (прост интересни рачун), будући да из утврђеног чињеничног стања произлази да ће се утврђено потраживање кориговати сходно одлуци Уставног суда Србије Уз 82/2009 од 27.07.2012. године (што у даљем току поступка пред нижестепеним судовима није учињено), односно није било измене закључка од 19.02.2008. године.

Нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, закључивши да је тужилжа претрпела имовинску штету за коју је објективно одговорна тужена и тужену обавезали да тужилји накнади штету у износу утврђеном Закључком стечајног суда од 19.02.2008. године са законском затезном каматом од дана подношења тужбе до исплате. Сматрали су да је тужилжа доказала постојање узрочно последичне везе између штетне радње и настале штете, јер због кршења права на суђење у разумном року своје потраживање остварене зараде неће наплатити, с обзиром на то да у стечајној маси нема новчаних средстава да се исплате сва призната потраживања.

Становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права. Наиме, Закључком стечајног суда Ст 75/07 од 19.02.2008. године, тужилји је признато потраживање у укупном износу од 1.145.728,84 динара, где је урачуната и приписана главница и законска затезна камата обрачуната у капитализираном износу до дана отварања стечајног поступка применом конформне методе, што произилази из извештаја стечајног управника од 23.12.2021. године (при чему висина главнице и приписане камате нису опредељени у номиналном износу). Међутим, у овом случају се не може применити обрачун законске затезне камате применом конформне методе, већ применом методе простог интересног рачуна, према правном ставу Врховног касационог суда усвојеном на седници Грађанског одељења одржаној 02.04.2013. године, заузетог након одлуке Уставног суда. Наиме, одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године, (објављене у „Службеном гласнику

РС“, бр. 73 од 27.07.2012. године), утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“, бр. 9/01), у делу који гласи: „применом конформне методе“ није у сагласности са Уставом.

Одредбом члана 60. став 3. Закона о Уставном суду („Службени гласници РС“, бр. 109/07... 103/15) прописано је да се извршење правноснажних појединачних аката, донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се. У конкретном случају, Уставни суд није одредио начин отклањања последица насталих применом неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате применом конформне методе.

Према правном ставу Врховног касационог суда о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, усвојеног на седници Грађанског одељења овог суда од 02.04.2013. године, чија је примена у овом случају могућа по аналогији (стечај је, по својој природи, институт колективног намирења поверилаца генералним извршењем на имовини стечајног дужника), ако извршна исправа гласи на новчани износ у коме је главници приписана доспела камата обрачуната конформном методом по Закону који је у том делу проглашен неуставним, суд ће по службеној дужности, извршити разграничење и нови обрачун камате извршити тако што ће до 03.03.2001. године применити конформни метод, од тада до 17.05.2011. године метод простог интересног рачуна, а од тада па надаље по одредбама члана 2. и 3. Закона о висини стопе затезне камате.

С обзиром на то обрачун камате конформном методом практично представља обрачун камате на камату, а што је супротно начелу забране анатоцизма, садржаном у члану 279. став 1. Закона о облигационим односима и суштини законске затезне камате која се од претпостављене штете претвара у новчану казну, чија висина знатно премашује претрепљену стварну штету, а што није дозвољено.

Сагласно наведеном, одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана законом за цео период у коме се камата обрачунава. Имајући ово у виду, у ситуацији када је главници приписана затезна камата обрачуната по методи која је проглашена неуставном, потребно је по службеној дужности извршити разграничење и обрачунати најпре главницу, а затим на главницу обрачунати камату применом методе простог интересног рачуна. Како то у овом случају није учињено у поступку стечаја, јер након доношења Закључка од 19.02.2008. године није било новог обрачуна којим би била утврђена укупна висина тужиљиног потраживања где би на главни дуг била обрачуната законска затезна камата простим интересним рачуном и то за период од дана доспелости потраживања до дана отварања поступка стечаја.

Како нижестепени судови, због погрешне примене материјалног права, нису ценили висину главног дуга, а затим ни правилност обрачуна висине тражене камате обрачунате у капитализираном износу на износ главног дуга потраживања која чини део главног дуга, то је у овом случају чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Стога ће првостепени суд у поновном поступку затражити од Привредног суда у Београду, односно од стечајног управника да изврши разграничење главног дуга из укупно признатог потраживања од 1.145.728,84 динара, а затим на обрачунату главницу да изврши и обрачун законске затезне камате од дана доспелости тужиљиног

потраживања до дана отварања стечајног поступка, а све у складу са одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године, односно методом простог интресног рачуна и о томе сачинити извештај.

У поновном поступку, првостепени суд ће утврдити чињенично стање, имајући у виду примедбе из овог решења, а патом донети правилну и закониту одлуку.

Укинута је и одлукао трошковима поступка јер зависи од исхода спора у смислу члана 163. став 4. ЗПП.

Са напред наведених разлога, Врховни суд је на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић